

Saare maakonna rahvaraamatukogude aastaaruanne 2015

Tabel 1

Maakonna/linna nimi	Elanike arv (01.12.14)	Üldkasutatavate raamatukogude arv	Harukogude arv	Kokku
Saare maakond	34525	30	0	30

1. Põhilised tegevussuunad

Olulisem 2015. aastast:

- Teeninduspiirkonna lugejate vajadusi rahuldav ja Kultuuriministeeriumi lepingut järgiv kogude täiendamine
- Muusika-aasta raames toimunud ettevõtmised (näitused, kohtumised muusikainimestega, muusikaraamatute ettelugemisvõistlus lastele jne)
- Kirjanike juubelitähtpäevade tähistamine (E. Vilde, A. Uustulnd, A. Mälk)
- Kohapealse raamatukoguhoidjate täiendkoolituse korraldamine ning maakonna raamatukoguhoidjate õppe- ja kultuurireis Tšehhimaale ja Prahasse
- Keskkogu Ameerika teabenurga 10. sünnipäeva tähistamine
- Kaali ja Torgu raamatukogu kolimine uutesse ruumidesse
- Lääne-Saare valla 8 raamatukogu mitmed arupidamised vallavalitsuse ja volikoguga valla raamatukogude tuleviku teemal

Eesmärgid 2016. aastaks:

- Merekultuuri aasta tähistamine
- Ühiste ettevõtmiste (näitused, üritused, koolitused) läbiviimine koos heade koostööpartneritega
- Uute koostööpartnerite leidmine ning uute projektide koostamine ja elluviimine
- Raamatukoguhoidjate kohapealse täiendkoolituse korraldamine
- Lastetöö mitmekesistamine, erivajadustega lastele tähelepanu pööramine
- Eesti Vabariik 100 ja Saare Maakonna Keskraamatukogu 110 (aastal 2017) ettevõtmiste planeerimine
- Kärla raamatukogul plaanide tegemine (sisustus, teenused jne) 2017. a valmivate uute ruumide tarvis
- Kaasaegse maakondliku serveri soetamine

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude tegevust reguleerivad dokumendid ja nõukogud

Kaarma, Kärla ja Lümanda valla ühinemisel tekkinud Lääne-Saare valla raamatukogude (Abruka, Aste, Eikla, Kaarma, Kärla, Lümanda, Randvere, Taritu) kasutamise eeskiri kinnitati 22.04.2015. Vallavanema käskkirjaga kinnitati ka raamatukogutöötajate töölepingute uued redaktsioonid ja ametijuhendid. Uus tasuliste teenuste hinnakiri hakkas kehtima 03.11.2015.

Ülejäänud maakonna raamatukogudes kehtivad varasematel aastatel kinnitatud tegevust reguleerivad dokumendid.

Raamatukogusid on käsitletud järgmiste omavalitsuste arengukavades: Kihelkonna,

Laimjala, Leisi, Lääne-Saare, Muhu, Mustjala, Orissaare, Põide, Ruhnu, Salme, Torgu, Valjala ja Kuressaare linn. Mõnes arengukavas põgusamalt, mõnes põhjalikumalt.

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.14. €	Seisuga 31.12.15 €	Muutus %
Eelarve kokku	764 664	812 858	+6,3
sh keskraamatukogu	302 014	334 042	+10,6
Personalikulu	484 101	515 978	+6,6
sh keskraamatukogu	208 966	228 600	+9,4
Komplekteerimiskulu	142 017	154 500	+8,8
sh OV-lt	83 835	91 823	+9,5
sh riigilt	56 780	60 070	+5,8
sh Ameerika saatkond	1 402	2 607	+85,9
sh keskraamatukogu	42 655	47 092	+10,4
sh OV-lt	18 100	20 620	+13,9
sh riigilt	23 153	23 865	+3,1
sh Ameerika saatkond	1 402	2 607	+85,9
Infotehnoloogiakulu	22 055	27 515	+24,8
sh keskraamatukogu	10 440	10 799	+3,4

Investeeringuid oli maakonnas kokku 21 388 € (Eikla 1548 €, Kaali 15 840 €, Ruhnu 4 000 €).

Projektitoetusi sai 2015. aastal ainult Saare Maakonna Keskraamatukogu.

Tabel 3

Projektid, toetused	Periood	Summa
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt "Noortelt kirjutajatelt noortele lugejatele"/ Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupp 	2015	200
<ul style="list-style-type: none"> • Kohtumisõhtu "Esinevad Andres ja Aleksander Ots" korraldamine / Kultuurkapitali Saaremaa ekspertgrupp 	veebr. – märts 2015	200
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt "Huvitavad kohtumised raamatukogus" / Hasartmängumaksu Nõukogu 	apr – okt. 2015	400
<ul style="list-style-type: none"> • Ingliskeelsete raamatute ja ajakirjade ostmise ning ürituste korraldamine / Ameerika Suursaatkond 	2015	6542
<ul style="list-style-type: none"> • Projekt "Tšehhi kirjandus, kultuur ja raamatukogud" / Kultuuriministerium 	mai – juuli 2015	310

Projektitoetused olid väga olulised, sest aitasid keskkogul kutsuda mandrilt üritustele ja raamatukoguhoidjate õppepäevadele huvitavaid ja professionaalseid esinejaid.

2.3 Raamatukogudevõrgu struktuur

2015. aastal Saare maakonna raamatukogude võrgus muudatusi ei toimunud.

Mustjala ja Võhma raamatukogu tööd juhib üks inimene. Mustjala raamatukogu on avatud nädala kolmel esimesel tööpäeval ning Võhma raamatukogu neljapäeval ja reedel.

Alates oktoobrist 2015 oli neli sisetöötundi nädalas Aste, Kaarma ja Randvere raamatukogus ning kaks tundi Eikla raamatkodus.

Väikesed muutused lahtiolekuaegades oli kokku 4 külaraamatukogus.

Kaheksa raamatukoguga Lääne-Saare vallas oli päevakorral ja arutlusel vallaraamatukogu moodustamine (fikseeritud Lääne-Saare valla arengukavas 2015-2023 (2030)). Sellealaste kogemuste hankimiseks tutvuti teiste maakondade vastava tegevuse ja selle tulemustega, sh külastasid raamatukogude juhatajad ja abivallavanem üheskoos Märjamaa Valla Raamatukogu. Valla raamatukoguvõrgu võimaliku ümberorganiseerimise teemalised arupidamised jätkuvad 2016. aastal.

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Saare maakonna külaraamatukogude töötajate arvus ega koosseisudes 2015. a muutusi ei olnud. Endiselt töötas maaraamatukogudes 33 raamatukoguhoidjat. Neist 21 täiskoormusega, koormusega 0,9 üks, 0,8 kolm, 0,75 kuus, 0,6 üks ja 0,5 koormusega 1 töötaja. Mustjala valla mõlema raamatukogu (Mustjala ja Võhma) juhatajaks on üks ja sama inimene (kokku 1,0 koormusega).

Keskraamatukogus oli 2015. a raamatukogutöötajaid 21, sh 5 osalise tööajaga (neli 0,8 ja üks 0,5 koormusega). Komplekteerimisosakonnast asus üks töötaja kojulaenutusosakonda, kuna lapsehoolduspuhkuselt tuli tagasi komplekteerimisosakonna juhataja Mare Ool.

2.4.1 Ülevaade täienduskoolitusest

Saare maakonna rahvaraamatukogudes töötab kokku 54 raamatukoguhoidjat, kellest 24 on kõrgharidusega (sh 16 raamatukogunduslik) ja 30 keskharidusega (sh 10 raamatukogunduslik).

Keskkoogu töötajatest on kõrgharidus 13 inimesel (sh 9 raamatukogunduslik) ja keskharidus 8 (sh raamatukogunduslik 3).

Tabel 4

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse pikkus)	Koolituseks kulutatud
Abruka	9	59	238
Aste	9	81	229
Eikla	5	25	98

Hellamaa	9	55	176
Kaali	6	60	300
Kaarma	6	32	101
Kihelkonna	7	32	105
Kõrkvere	11	105	279
Kärla	8	41	282
Laimjala	9	45	176
Leisi	6	33	99
Liiva	8	41	116
Lümända	8	41	119
Metsküla	9	61	396
Mustjala, Võhma	6	31	120
Orissaare	26	192	374
Pihla	8	72	436
Pärsama	5	28	96
Randvere	7	71	221
Ruhnu	2	9	8
Sakla	11	127	279
Salme	8	77	297
Sandla	7	35	73
Tagavere	3	17	81
Taritu	11	94	364
Torgu	8	41	94
Tornimäe	13	90	307
Valjala	14	117	297
Keskkogu	26	944	2750

* Mustjala ja Võhma raamatukogu juhivad üksteist ja sama töötaja.

Täiendõppeks kulutati maakonna raamatukogudes kokku 8511 €, mis on 1% eelarvest nagu eelmiselgi aastal ning 1,6% tööjõukuludest.

Keskkogu koolituskulud olid 2750 €, mis moodustab keskkogu eelarvest 0,8% nagu eelmiselgi aastal ja 1,2% tööjõukuludest.

Tabel 5

Koolituse teema	Korraldaja	Osavõtjate arv
Nordic Noir. Põhjamaade põnevik	Põhjamaade Ministrite Nõukogu Eestis	3
Raamatukoguhoidja kui koolitaja	RR	2
Kuidas oma tööd hinnata, et teised mõistaksid?	RR	1
Maaraamatukogude seminar-laager Võrumaal	ERÜ, Võrumaa Keskraamatukogu	4
Meediakoolitus. Sotsiaalmeedia	Anneli Ohvril, Põide Vallavalitsus	2
Linnade ja valdade päev Tallinnas	Kultuuriministeerium, Riigikantselei	1
ERÜ kõne- ja aastakoosolek	RR, ERÜ	3
Lasteraamatukoguhoidjate	TÜ	1

suveakadeemia		
Eesti külade XI maapäev	Kodukant	1
Eesti keele maagilisest mõjust	RR	1
Tokerjad hääbuvad, Vilde jääb	E. Vilde Majamuuseum, Eesti Kirjanike Liit	1
Kirjandusfestival HeadRead 2015	Eesti Kirjanike Liit	1
Kuidas uurida vaimset pärandit?	Rahvakultuuri Selts	1
Maaraamatukoguhoidja päev Palamusel	ERÜ	1
Haldusreformi mõju raamatukogudele	RR	2
Loengud õigeusust	Toivo Treima	1
Easmaabi täiendkursus	Eesti Punane Rist	1
Teavikute parandamine	RR	2
Kõvakaaneliste kasutusköidete valmistamine	RR	1
Lääne-Saaremaa turismiobjektid	Saare Turismiinfokeskus	1
Looduslikud pühapaigad	Saare Turismiinfokeskus	1
Aasta lind - viu; Aasta loom - metssiga	Keskkonnaamet	1
Õppereis turismitöötajatele	SA Saaremaa Turism, Kuressaare TIK	1
Rohemajandus biosfääri programmialal	SA Ülikoolide Keskus Saaremaal	1
Infopädevuse alused (e-kursus)	TÜ Elukestva Õppe Keskus	2
Ingliskeelsete ametikirjade korrektne koostamine ja vormistamine	Eesti Koolitus- ja Konverentsikeskus OÜ	1
Seminar-laager „Muusika raamatukogus – kõlab hästi“	ERÜ, Lääne-Virumaa Keskraamatukogu	2
Konverents COBAL	Läti Rahvusraamatukogu, Läti Raamatukoguhoidjate Ühing	1
Kas ma töotan hea teenindusega raamatukogus?	RR	1
Kuidas ideest luua tulemuslik projekt?	Personali Arenduskeskus	1
TÜ Väärikate Ülikool (5 loengut)	SA Ülikoolide Keskus Saaremaal	4
Eesti lastekirjandus, tõlkekirjandus ja illustratsioon	Eesti Lastekirjanduse Keskus	1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

Agnessa Sepp (Sakla) – „Kodanikuks olemisest Eesti Vabariigis“ Sakla seltsimajas
 Urve Vakker (Taritu) – ettekanne August Mälgu loomingust Lümända põhikoolis
 Marika Raun (Lümända) – ettekanne „Loodus A. Mälgu loomingus“ Lümända põhikoolis
 Anu Urmet (Tornimäe) – ettekanne Gerda Märtseni raamatuillustratsioonidest „Maailma loomine“ ja Maarja festivali raames ettekanne ikoonidest Tornimäe rahvamajas

2.4.3 Maakonnaraamatukogu korraldatud koolitused

Tabel 6

Koolituse teema	Koolitaja/esineja	Koolitustundide arv	Raamatukogu-hoidjate arv	Koolituseks kulutatud summa	Koolituskava eesmärgi täitmine (kutse-kvalifikatsiooni kompetentsid, hinnang)
Kultuuride erinevusest lähtudes usunditest. Budism. Islam. Ristiusk	Lii Muru	6	40	206	Silmaringi avardamine, sallivuse kasvatamine
Eesti õigekeelsus ja ametitekstide koostamine	Helika Mäekivi	5	24	87	Eesti keele korrektne kasutamine
Eesti õigekeelsus ja ametitekstide koostamine	Helika Mäekivi	5	20	87	Eesti keele korrektne kasutamine
Tšehhi kirjandus „Minu ilus elu maal“ ja teised raamatud	Küllike Tohver Heli Künnapas	4	37	287	Ülevaate saamine tšehhi kirjandusest ja kultuurist ning eesti uudiskirjandusest
Milan Kundera Tšehhi kirjandus kolleegilt kolleegile	Indrek Koff Raamatukoguhoidjad	5	30	402	Teadmiste saamine M. Kundera ja teiste autorite loomingust. Esinemiskogemuse saamine
Eduard Vilde poliitiline sõnum. Kas Eduard Vildest oleks võinud saada juunikommunist? Mõtteid maaraamatukogude laagrist Võrumaal	Jaak Valge	5	37	251	Silmaringi avardamine. Eesti kirjandus ja ajalugu. Kogemuste ja raamatukogundusliku info saamine
Päev Saaremaa Muuseumis: Saaremaa raudtee	Endel Püüa	6	36	116	Muuseumi tegevuse ja toimimis-

ajaloost Muuseumiprogramm MUIS Johannes Aavik Arhiivraamatukogust Suvituselu ja lossipark	Priit Kivi Olavi Pesti Katrín Äär Maret Soorsk				mehhanismide tundmaõppi- mine. Koduloolise teabe ja andmebaasi MUIS kasutamisosku se saamine
Kirjanike tuur Kultuuripoliitikast	Mehis Heinsaar, Urmas Vadi, Veronika Kivisilla Mihkel Raud	4	37	0	Informatsiooni saamine kogude kujundamiseks ning eesti kirjandusest ja riigi kultuuripoliitika arengutest
Püha Eelkäija Skiita Reomäel Kaali raamatukogus: Mälutreening Ülevaade RR-s toimunud haldusreformi alasest teabepäevast	Anu Vahter Urve Vakker, Maire Rauk	6	32	706	Koduloolise ja haldusreformi alase teabe saamine. Oskuste saamine enesearendamiseks
Praha ja Tšehhima. Praha Linnaraamatukogu. Cesky Krumlovi raamatukogu		40	20	1400	Info- ja kogemusteva- hetus kolleegidega. Eesti raamatuko- gunduse tutvustamine, Saaremaa ja Eesti tutvustamine

Keskkoogu korraldas 2015. aastal 8 koolituspäeva Kuressaares, õppesõidu Pihla valda (Kaali raamatukogu, Püha Eelkäija Skiitasse Reomäel) ning õppe- ja kultuureisei Prahasse ja Tšehhimaale.

Õppepäevade planeerimisel püüti kavva võtta olulisi erialaseid ja üldkultuurilisi teemasid heade ja kompetentsete lektorite käsitluses, arvestades ka raamatukoguhoidjate soove ning ettepanekuid.

Mandril toimuvatest enesetäiendamisvõimalustest sagedasemat osasaamist takistasid napid eelarvelised vahendid. Koolituse hinnale lisanduvad suured sõidu- ning tihti ka majutuskulud,

samuti suur ajakulu. Seetõttu peavad maakonna raamatukoguhoidjad väga oluliseks, et õppepäevad toimuksid Kuressaares kohapeal.

Lisaks teadmiste saamisele peetakse tähtsaks ka võimalust kord kuus õppepäevadel kolleegidega kokku saada, suhelda ning kogemusi vahetada.

Keskkoogu poolt korraldatud õppepäevadega oldi rahul. Neid hinnati sisukateks ning harivateks, ka silmaringi laiendavateks.

2.4.4 Erialahariduse omandamine

Eikla raamatukogu juhataja Heidi Raimla jätkas õpinguid raamatukogunduse ja infokorralduse erialal Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudis bakalaureuseõppes.

Taritu raamatukogu juhataja Urve Vakker lõpetas õpingud Tartu Ülikooli sotsiaal- ja haridusosakonna ühiskonnateaduste instituudi organisatsiooni infotöö õppekava magistriõppes ja omandas sotsiaalteaduse magistri kraadi (cum laude). Urve Vakkerile omistati 2015. a ka Raamatukoguhoidja VII kutsekvalifikatsiooni aste.

2.4.5 Töötajate tunnustamine

Helle Kesküla (Abruka) – Kultuurkapitali aastapremia “Järjepidevuse hoidmise ja loovuse eest harrastusteatri tegevuses”

Anne Leesla (Hellamaa) – Muhu Vallavalitsuse tänukiri ja meene

Lembi Mets (Kaarma) – Lääne-Saare Vallavalitsuse tänukiri

Ülle Maimann (Kärla) – Lääne-Saare Vallavalitsuse tänukiri, Kärla põhikooli tänukiri

Kaie Niit (Kärla) - Lääne-Saare Vallavalitsuse tänukiri, Kärla põhikooli tänukiri

Erika Pints (Liiva) – Muhu noortekeskuse tänukiri

Liili Ader (Mustjala, Võhma) – Kodutütarde peavanema Angelika Narise tänukiri

Marlin Pärn – ERÜ tänukiri, Kultuuriministeeriumi tänukiri, Orissaare Vallavalitsuse tänukiri ja kingitus (Aasta maaraamatukoguhoidja 2014 laureaat)

Agnessa Sepp (Sakla) – Valjala Vallavalitsuse tänukiri, Saaremaa Arenduskeskuse tänukiri, Kallemäe kooli tänukiri, „Teeme ära“ tänukiri

Urve Vakker (Taritu) – Saare maakonna 2015. a parim maaraamatukoguhoidja

Enda Naulainen (Saare Maakonna Keskraamatukogu) – Kultuuriministeeriumi tänukiri

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine

2.5.1 Haldustegevuse üldiseloostus. Raamatukogu ruumid ja asukoht

Tabel 7

Raamatukogu nimi	Vajadused	Teostatud tööd (2015)	Plaan (arengukavast aasta vms)
Hellamaa	Kogu maja remont	-	Muhu valla arengukava 2014-20 (raamatukogu asub ühes majas Hellamaa külakeskusega)

Kaali	-	Uued ruumid Kaali koolimajas	-
Kõrkvere	Suuremad ruumid, remont	-	-
Kärla	Suuremad ruumid	Eskiisprojekt	Rahvamaja ehitus algab 2016. a ja valmib 2017. a
Laimjala	Valgustuse renoveerimine ja ruumide soojustuse parandamine	-	2016
Lümanda	Vahetatakse laenutusruumi aken. Lümanda raamatukogu paigutatakse keskusehoone esimesele korrusele ning uuendatakse raamatukogu mööbel	-	2016 Lääne-Saare valla arengukava aastateks 2015-2023(2030) (raamatukogu asub praegu keskusehoone 2. korrusel)
Mustjala	Maja teise poole väljaehitus	Trepi remont	Aastaks 2020
Orissaare	Ruumipuudus ja kahe toa põrandad kehvas seisukorras	Kolme toa valgustuse uuendamine	Remonti ja muutust ruumide osas 2016. aastal ei ole ette näha
Ruhnu	Abihoone katuse ehitus. Sanitaarremont raamatukogu ruumides	Vee- ja kanalisatsiooni paigaldus. WC ehitus	Ei ole kindel, sest puuduvad rahalised vahendid 2016. aastaks
Sakla raamatukogu	Välisrepi remont	-	2016
Taritu	Ruumide laiendamine	-	Konkreetne plaan puudub (ei ole arengukavas fikseeritud)
Torgu	-	Uued ruumid Torgu endises koolimajas	-

Millistes raamatukogudes ei ole tagatud juurdepääs liikumispuudega inimesele?

Esimesel korrusel asuvatesse külaraamatukogudesse (neid on maakonnas 23) on kergema liikumispuudega inimestel ligipääs olemas. Ratastooliga on võimalik siseneda 10 raamatukokku, kus sobiv juurdepääs või olemas kaldtee.

Teisel korrusel asuvatesse külaraamatukogudesse on liikumispuudega inimestel sisenemine raskendatud. Selliseid raamatukogusid on maakonnas 6 (Kaali, Laimjala, Lümända, Pärsama, Tagavere, Tornimäe).

Keskraamatukogu külastamine on liikumispuudega ja ka ratastooliga inimesel võimalik. Olemas on lift ja invatualetid mõlemal korrusel.

Tabel 8

Raamatukogu nimi	Vajadused	Teostatud tööd (2015)	Plaan (arengukavast aasta vms)
Taritu	-	Kaldtee ehitus	-

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas 2015

WIFI leviala on olemas keskraamatukogus ja 25 maaraamatukogus.

Uued lauaarvutid soetasid Kõrkvere, Mustjala, Ruhnu ja Võhma ning sülearvuti Kärla raamatukogu. Hellamaa raamatukogu ostis kaks UPS-i, Abruca raamatukogu printeri, Pihtla raamatukogu võõtkoodilugeri ning Liiva raamatukogu dataprojektori. Pärsama ja Torgu raamatukogu said printer-skanner-koopiamasina.

Uuemad, kuid kasutatud arvutid anti üle Kihelkonna, Metsküla, Orissaare ja Tagavere raamatukogule.

Viirusetõrjet uuendati 4 külaraamatukogus.

Lääne-Saare kaheksa raamatukogu tarvis osteti tutvumiseks ja tutvustamiseks kaks e-lugeri.

Keskraamatukogus on kasutusel 27 rendiarvutit ja 21 –monitori. 2015. aastal osteti keskkokku 1 printer, 3 võõtkoodilugejat, 1 arvuti ja tarkvara Microsoft Office Home and Business 2016 ning rendiarvutitest osteti jääkmaksumusega välja kolm arvutit ja monitori.

2.7 Raamatukogude koostöö.

Töö koordineerimine ja koostöösuhted

2.7.1 Kohalikul tasandil

Kohalikul tasandil tegid raamatukogud koostööd kohalike omavalitsuste, oma piirkonna rahvamajade, koolide, lasteaedade, muuseumide, külakeskuste ja teiste asutustega, seltside ja MTÜ-dega ning teiste maakonna raamatukogudega. Head koostööpartnerid 2015. aastal olid veel Saaremaa Kaitseliidu Malev (Mustjala), Saare Maanaiste Koostöövõrgustik Tõllu Tütred (Kärla), Kuressaare Hoolekanne (Eikla) ja Tornimäe Õigeusu Kirik (Tornimäe).

Väga tihedalt suhtlesid ja tegid koostööd 2015. aastal uue suure valla – Lääne-Saare valla – kaheksa raamatukogu töötajad. Ühiselt peeti aru tuleviku üle Abruksal ja külastati Märjamaa Valla Raamatukogu vallaraamatukogu moodustamise temaatikaga tutvumiseks. Üheskoos koostati Lääne-Saare valla rahvaraamatukogude kasutamise eeskiri ja tasuliste teenuste hinnakiri, esitati taotlus valla raamatukogutöötajate palga tõstmiseks ning Lääne-Saare valla raamatukoguvõrgu võimaliku ümberorganiseerimise teemalise koosolekust osavõtjaile esitati omapoolsed ettepanekud raamatukogude arenguks uues vallas.

Keskraamatukogul jätkus endistviisi kohalikul tasandil meeldiv koostöö erinevate Kuressaare linna asutuste, eriti Kunstikooli, Kuressaare Muusikakooli, Kuressaare Ametikooli, Vanalinna Kooli, mõlema gümnaasiumi ning linna lasteaedadega. Samuti Kuressaare Linnavalitsuse, Saare Maavalitsuse, Saaremaa Muuseumi, Saare Arhiivraamatukogu, Kuressaare Kultuurivara, Genealoogia Seltsi, Saaremaa Kirjandusklubi, Raadio Kadi, AS-ga Overall Eesti, SA-ga Ülikoolide Keskus Saaremaal ning kohalike ajalehtedega Saarte Hääl ja Meie Maa.

Koostöö keskraamatukogu ja maaraamatukogude vahel oli mõlema osapoole hinnangul väga hea. Jätkus ka 2012. aastal alanud oma raamatukogu ettevõtmistest teadaandmine kolleegidele kolm korda aastas maaraamatukogude listi kaudu.

Olulisemad keskraamatukogu rollid koostöö koordineerimisel olid: õppepäevade korraldamine, maaraamatukogude metoodiline juhendamine, komplekteerimine, igasuguse raamatukogundusliku info vahendamine ja maakonna raamatukoguhoidjate ühtekuuluvustunde kujundamine.

2.7.2 Riiklikul tasandil

Eesti Kultuuriministeerium – maakonna koolitusprojektid

ERÜ – koolitused, seminarid

Eesti Lastekirjanduse Keskus - koolitused, üleriigilised ühisprojektid, näitused

Eesti Rahvusraamatukogu – koolitused, kirjanike tuur

Eesti Hoiuraamatukogu – kogude täiendamine

Põhjamaade Ministrite Nõukogu – näitused

Eesti Kirjanike Liit – kirjanike tuur

Deltmar OÜ - info- ja kataloogisüsteemi RIKS kasutamine

Põhja-Ameerika Ülikoolide Keskus – tutvustused õppimisvõimalustest USA-s

TTÜ AR, TÜR, TLÜ AR, EMTA raamatukogu, TÜ Pärnu Kolledži raamatukogu, Tallinna

Keskraamatukogu - RVL

Eesti Tarbijakaitseamet

2.7.3 Rahvusvahelisel tasandil

Aprillis 2015 täitus 10 aastat Saare Maakonna Keskraamatukogu ja Ameerika Suursaatkonna koostöö algusest (näitused, üritused, koolitused, loengud, väitlusõhtud, komplekteerimine) ning Ameerika teabenurga avamisest. Jätkus ka koostöö Poola Suursaatkonnaga.

3. Kogud

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused

2015. aastal teostas Saare Maavalitsus keskraamatukogus haldusjärelvalvet. Haldusjärelvalve prioriteet oli maakonnaraamatukogu raamatukoguteeninduse koordineerimisel kogude komplekteerimise ja töötlemise ülesannete täitmine.

Raamatufondi täiendamisel oli endiselt esikohal Eesti autorite ja Eesti kohta ilmuva kirjanduse, samuti lastekirjanduse ning oma piirkonna kodulooliste trükiste soetamine. Olulisel kohal oli ka teatmeteoste ja teadmiskirjanduse ning väärt tõlkekirjanduse tellimine.

Kultuuriministeeriumiga sõlmitud lepingu kohaselt osteti maakonda kultuuriperioodikat ja väärtkirjandust 30 062 euro eest, s.o 50% riigi toetusest.

Kõik maakonna raamatukogud komplekteerivad oma kogud keskraamatukogu kaudu. Maakonna külaraamatukogude juhatajad teevad valiku saadetud tellimislehtede põhjal ise lähtudes oma rahalistest võimalustest ning arvestades oma raamatukogu teeninduspiirkonna eripära (kooli või lasteaia olemasolu, piirkonnas asuvad asutused jne). Arvestada tuleb ka suvitajate soovidega. Valdade siseselt teevad raamatukogud teavikute tellimisel koostööd. Ühiselt otsustatakse, kes mida ostab. Jätakuvalt on suur tähtsus järelkomplekteerimisel.

Ostetud teaviku keskmiseks hinnaks kujunes 11,49 €, 2014 aastal oli keskmine hind 10,97 €.

Vallad andsid teavikute soetamiseks elaniku kohta keskmiselt 2,38 €. Omavalitsustest kõige vähem eraldas 2015. a elaniku kohta teavikute ostmiseks raha Salme vald – 1,60 € ja kõige rohkem Ruhnu vald – 9,20 €.

Kuressaare linna poolt keskraamatukogule elaniku kohta eraldatud toetus teavikute (sh raamat, auvis, elektrooniline teavik, muu teavik) soetamiseks suurenes ning oli 2015. a 1,12 € (2014. a 0,94 €). USA saatkonna toetus keskraamatukogu Ameerika teabepunktile ingliskeelsete raamatute ostmiseks oli 1837 €.

Teavikute saabumine Kuressaarde toimus enamasti tarnijate kulul. Vajadusel tõi raamatupakid Tallinnast ära Kuressaare Linnavalitsuse auto või tellisime majandusvedude teenust AS-lt Tehtal. Tavaliselt ühildati teavikute transport näituste vms Tallinnast toomise või sinna tagasi viimisega.

Raamatupakkide toimetamise üks kord kuus külaraamatukokku organiseerisid maaraamatukogude juhatajad.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine

2015. a tuli maakonna raamatukogudesse raamatuid juurde 11 727 eksemplari, millest osteti 10 286 eksemplari (2014 – 9950 eks; 2013 – 10 054 eks) ning 1441 eksemplari, s.o 12% olid annetused. Maakonda ostetud raamatutest oli 67% ilu- ja lastekirjandus nagu ka 2014. a.

Keskkoogu raamatufond suurenes 3403 eksemplari võrra, millest ostud olid 2988 eksemplari (2014 – 2924; 2013 – 2819). Ostudest moodustas ilu- ja lastekirjandus 50%, mis on ühe protsendi võrra rohkem kui 2014. aastal. Annetustena lisandus 415 eksemplari, mis on 12% juurdetulekust. Ostetud nimetusi lisandus 2686.

Võõrkeelseid raamatuid lisandus keskkogu fondi 280, millest 60% olid annetused. Ostetud 111 võõrkeelsest raamatust 94 ingliskeelset raamatut olid soetatud Ameerika Suursaatkonna toetuse eest.

Maakonnas tervikuna kustutati 6144 eksemplari raamatuid, sh 2429 keskkogus.

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

Perioodikat telliti maakonna raamatukogudesse 32 492 € eest, millest 4518 € eest osteti kultuuriperioodikat. Perioodikale tehtud kulutused kokku suurenesid 7,8% võrreldes 2014. aastaga.

Keskkogule telliti perioodikat 6525 € eest, millest 635 € oli riigi toetus kultuuriperioodikale ning 770 € Ameerika Suursaatkonna toetus 12 ingliskeelse ajakirja tellimiseks.

Maaraamatukogudesse oli tellitud 1-38 nimetust ajakirju ja 2-10 nimetust ajalehti. Keskkogus oli võimalik lugeda 119 nimetust ajakirju ja 20 nimetust ajalehti.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Auviste komplekteerimine on vähenenud, kuna lugejatepoolne huvi nende vastu kahaneb aasta-aastalt.

Auviseid tuli maakonna raamatukogudesse juurde 164 (2014 – 238), millest 128 olid ostud (2014 – 140) ja 36 annetused (2014 – 98). Keskkogusse 106 (2014 – 78), sh 83 ostud (2014 – 70). ja 23 (2014 – 8) annetused. 52% maakonda juurde tulnud auvistest olid audiaalteavikud.

Elektroonilisi teavikuid said maakonna raamatukogud juurde 7 (2014 – 7), millest 6 ostud ja 1 annetus.

Keskkokku osteti 6 elektroonilist teavikut (2014 – 6). Annetusi ei olnud.

Muid teavikuid lisandus maakonna raamatukogudesse 18, millest 9 keskkokku. Kõik lisandunud olid ostud.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukoguteenuste osas erilisi muudatusi ei toimunud. Välis teeninduspunkte on neljal külaraamatukogul – Taritul 3 ja Kaarma, Laimjala, Pihla ning Sakla raamatukogul 1. Lugejate vähesuse tõttu suleti Sakla raamatukogu teeninduspunktid Tõnijas ja Jursis.

Eesti Posti lepingulisena osutab alates 2008. a postiteenuseid Torgu raamatukogu ning alates 2012. a Valjala raamatukogu.

Lugejate rahulolu-uuringuks võib teatud mõttes pidada Taritu raamatukogu juhataja Urve Vakkeri magistritöö raames kohaliku kogukonna liikmetega läbi viidud intervjuusid, mille raames küsiti muuhulgas ka inimeste arvamust raamatukogu rolli kohta nii kohalikus kogukonnas üldiselt kui ka selle osa sotsiaalse kapitali ja sotsiaalse sidususe loomisel.

Intervjueeritavad olid raamatukogu tegevusega rahul ja leidsid üksmeelselt, et kokkupuuted selle kohaliku kultuuriasutusega on neis tekitanud valdavalt positiivseid emotsioone. Teades kogukonna liikmete soove ja vajadusi ning arvestades ettepanekuid, saab asutuse tööd muuta ja arendada, et neid vajadusi rahuldada.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine

Interneti vahendusel oli võimalik mistahes infot otsida kõigis Saare maakonna rahvaraamatukogudes. Avalikud internetipunktid töötavad raamatukogude lahtiolekuaegadel.

Külastajate käsutuses on 67 arvutit (sh 15 keskkogus). Keskkogu 15 külastajate kasutuses olevast arvutist on 10 AIP arvutid.

Maaraamatukogudes on interneti külastatavus vähenenud (välja arvatud Kärla ja Ruhnu), sest pea igas kodus on internetiühendus nüüdseks olemas. Elavam on internetipunktide külastamine suvekuudel, kui Saaremaad külastavad turistid ja puhkajad. Suvitajad on ka peamised WIFI kasutajad.

Keskraamatukogu avaliku internetipunkti külastuste arv suurenes 1,8% võrreldes eelmise aastaga.

AIP-de kasutajad külastasid põhiliselt internetipanka, sotsiaalmeedia kanaleid, infoportaale, ajalehtede võrguväljaannete lehekülgi, osteti praami- ja lennupileteid, otsiti infot vaatamisväärsuste kohta, digiallkirjastati dokumente jne.

Kuressaare linnas on väga vähe võimalusi printimiseks, skaneerimiseks või ID-kaardiga toimingute teostamiseks. Seetõttu on keskkogu internetipunktis nende teenuste osakaal kasvanud.

Juhendamist vajavad inimesed kõige enam mailikonto loomisel ja toimingute juures, kus on vaja kasutada ID kaarti. Nende toimingute juures peljatakse üksi arvutit kasutada ja oodatakse internetipunkti töötaja tuge.

4.2 Raamatukogu kasutamine

Tabel 9

Raamatu-kogu	Lugejad 2014	Lugejad 2015	Muutus (+/-)	Laenut-d 2014	Laenut-d 2015	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	12250	12160	-90	291394	280831	-10563
Sh keskk	6210	6209	-1	113287	112427	-860

Tabel 10

Raamatu-kogu	Külastused 2014	Külastused 2015	Muutus (+/-)	Virtuaalkü last. 2014	Virtuaalkü last. 2015	Muutus (+/-)
Linna/maak. rmtk	200738	194294	-6444	35511	44540	+9029
sh keskk	113914	110277	-3637	9764	11742	+1978

Maakonnas tervikuna põhinäitajad väheke langesid. Lugejaid oli maakonnas vähem 0,7%, külastusi 3,2% vähem ja 3,6% laenutusi vähem. Virtuaalkülastuste arv kasvas 25,4%.

Keskraamatukogus registreeriti 1 lugeja vähem kui eelmisel aastal. Külastuste arv kahanes 3,2% ning laenutuste hulk 0,8%. Virtuaalkülastusi oli 20,3% rohkem.

Raamatukogude põhinäitajate languse põhjused on juba aastaid samad – Saare maakonna elanike arvu jätkuv vähenemine ning ka lugejaskonna vananemine.

Virtuaalkülastuste arvu suurenemine näitab, et üha enam kasutatakse võimalust teha arvuti vahendusel pikendusi jm ilma kohapeale tulemata.

Maakonna raamatukogude kojulaenutustest oli 79,6% raamatulaenutused (sh 73,4% laste- ja ilukirjandus), 20,1% perioodika ja 0,3% auvised.

Maaraamatukogude kasutajate lugemiseelistused on jäänud samaks. Endiselt hinnatakse eesti kirjandust, „Minu ...“ sarja raamatuid ja elulugusid. Palju laenutati ka kriminaal- ja armastusromaane ning ajalugu, psühholoogiat, pedagoogikat, käsitööd, toiduvalmistamist ning kodukujundamist käsitlevaid raamatuid.

Maaraamatukogude TOP 10: Kersna, V. „Ei jäta elamata“, Tohvri, E. „Ühe katuse all“, Sepp, A. „Petlikud puhtad lehed“, Pets, H. „Elu läheb edasi“, Pets, H. „Klassikokkutulek Kassaris“, Tohvri, E. „Veel on aega“, Sepp, A. „Suhete kummalised keerdkäigud“, Sajo, M. „Verevermed“, Lember, I. „Villa järve ääres“.

Populaarsemad perioodikaväljaanded maaraamatukogudes olid Eesti Naine, Tiiu, Maakodu, Elukiri ja Imeline Ajalugu.

Keskkoogu kojulaenutustest moodustasid raamatud 99,2% (sh 67% laste- ja ilukirjandus), 0,4% oli perioodika ja 0,4% auviste laenutusi.

Keskkoogu 2015. aastal kõige enam laenutatud raamatute edetabeli algusesse jõudsid järgmised raamatud: Kivirähk, A. „Rehepapp, ehk, November“, Kersna, V. „Ei jäta elamata“, Gailit, A. „Ekke Moor“, Nöstlinger, C. „Vahetuslaps“, James, E. L. „Viiskümmend halli varjundit“, Tohvri, E. „Ühe katuse all“, Olsson, S. „Sune“, Kivirähk, A. „Sirli, Siim ja saladused“, Green, J. „Süü on tähtedel“, Hargla, I. „Apteeker Melchior ja Oleviste mõistatus : kriminaalromaan vanast Tallinnast“.

Keskkoogu lugemissaali perioodikalugejate, ka päringute esitajate arv on vähenenud. Küll aga on lugemissaal leidnud rohkem kasutust erinevate ürituste ja koolituste toimumise paigana.

Ameerika nurka külastavad õpilased, ka vahetusõpilased ning tudengid, samuti Saaremaal elavad välismaalased. Nurga materjale kasutatakse õpingute tarvis, sealset ingliskeelset ilukirjandust laenutatakse ka koju.

Muusika kohapeal kuulamine on raamatukogudes praktiliselt kadunud. Videofilmide ja DVD-de vaatamise võimalust kohapeal kasutatakse minimaalselt.

4.3 RVL teenindus

2015. a RVL-i kasutamine maakonnas tervikuna tõusis päris palju. Saadud tellimusi oli 44,5% rohkem ning teistelt telliti 45,3% rohkem raamatuid kui 2014. aastal.

Külaraamatukogud kasutasid peamiselt maakonnasisest RVL-i. See toimus läbi RIKS-i. Raamatute kättesaamine ja tagastamine korraldati raamatukogutöötajate vahendusel või sõprade-tuttavate abiga.

Keskkogu tellis raamatuid peamiselt kõrgkoolide ja mandri suurematest raamatukogudest.

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimisel eelistatakse eesti algupärast laste- ja noortekirjandust ja väärt tõlkekirjandust.

Pidevalt jälgitakse Eesti lastekirjanduse keskuse poolt väljaantavat kuukirja Lastekirjanduse Uudistaja, samuti kuu raamatut ja teisi soovitusnimekirju, mis on keskuse poolt koostatud. Komplekteeritakse ka koolide poolt soovitulikku nimekirja lisatud raamatuid. Samuti tehakse järelkomplekteerimist laste ja noorte seas populaarseks kujunenud raamatutele.

4.4.2 Raamatukogu kasutamine

Tabel 11

Rmtk	Lug-d 2014	Lug-d 2015	Muutus (+/-)	Külast-d 2014	Külast-d 2015	Muutus (+/-)	Laenut 2014	Laenut 2015	Muutus (+/-)
Linna/ma ak. rmtk	2639	2583	-56	47083	40777	-6306	31283	29207	-2076
sh keskk	1130	1149	+19	22952	17421	-5531	8711	9004	+293

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine

Maakonna lugejate üldarvust 21% (2014 – 22%) olid lapsed. Laste külastused moodustasid kõigest külastustest 21% (2014 – 24%) ning laenutused 10% (2014 – 11%).

Keskraamatukogu lugejatest olid 19% (2014 – 18%) lapsed. Keskkogu laste külastuste hulk moodustas 16% (2014 – 20%) külastuste üldarvust ja 8% laenutuste üldarvust nagu 2014. aastalgi.

Maakonnas tervikuna lastetöö põhinäitajad vähenesid – lapslugejaid oli vähem 2,1%, laste külastused kahanesid 13,4% ning laenutused 6,6%. Keskkogus vähenes laste külastuste hulk 24,1%, aga kasvas 1,7% lugejate arv ning tõusis 3,4% laenutuste hulk.

Saare maakonna elanike arv väheneb aasta-aastalt, ka laste arv. Raamatukoguhoidjad tõdevad, et lapsed loevad jätkuvalt vähe. Aina rohkem on laste aeg lisaks intensiivsele koolitööle sisustatud huvialaringide ja muu meelelahutusega. Raamatukogud püüavad konkureerida teiste ajaveetmisvõimalustega ning otsida ja katsetada meetodeid, millega lapsi lugemise juurde tuua.

Oluliseks peetakse seda, et tutvus raamatukoguga algaks juba lasteaiast alates ning et lapsed tuleksid raamatukokku nagu hea sõbra juurde ja ei unustaks seda sõpra ka kooliteed alustades.

Regulaarselt külastasid lasteaiarühmad Salme, Kärla, Liiva, Orissaare, Pihla, Tornimäe ja Valjala raamatukogu ning raamatukogutöötajad tõid esile ka häid koostöösuhteid lasteaiatöötajatega raamatute tutvustamise osas.

Orissaare raamatukogu lastetöötaja käis lasteaias kohapeal üle nädala kahes nooremas rühmas ja kord kuus vanemas rühmas lastele lugemas ja jutustamas. Vahel tehti katseid ja meisterdati midagi. Lastele jäi rühma vaatamiseks-uurimiseks raamatuid. Neid jututunde oodati väga. Tõsiasi on see, et rühmas, kus Marlin Pärn on juba laste sõimeajast saati käinud, on praegu mitmed viieaastased, kes oskavad lugeda ja käivad koos vanematega ka raamatukogust raamatuid valimas.

Valjala raamatukogu kingib igal kevadel kooliminejatele midagi raamatukogu poolt ning edastab kutse tulla taas raamatukokku. Ka Kärla raamatukogul on saanud toredaks traditsiooniks raamatu kinkimine kooliteed alustajatele. Seekord oli kinkeraamatuks S.Väljali raamat "Jussikese seitse sõpra".

Valjala raamatukogus meisterdati koos Valjala põhikooli algklassidega ning alati üritati midagi õppida ka seoses raamatukoguga. Jätkuvalt annab Valjala põhikooli kirjandusõpetaja 7.-9. klassi õpilastele ülesandeks tutvustada kaasõpilastele ühte uut proosaraamatut ja ühte uut luuleraamatut. Nendele raamatutele on lisandunud veel ka reisikirjad ja kriminullid. Nii mõnigi laps on saanud sellest ettevõtmisest innustust lugemiseks.

Kärla raamatukogu jätkas üritust „Raamat tuleb külla“, mis sai alguse 2009. aastal ning 2014. aastal kaasati ka algklassid. Valmisid nimekirjad vabalugemiseks ja klassis käsiteldavate teoste kohta. Kõik algklassid said oma klassi kastitäre nimekirjas olevaid raamatuid.

Väga heaks hindab Kärla raamatukogu koostööd Kärla põhikooli vanema astme eesti keele ja kirjanduse õpetajaga.

Juba teist aastat on vanemas astmes Kärla raamatukogu küllastajate ja laenutuste arv kasvanud. Töötajad on veendunud, et selle põhjuseks on 2013. a sügisel alustatud uute raamatute tutvustamine. Eesmärgiks on tutvustada uut ja väärt, samas eakohast kirjandust kõikides põhikooli klassides.

2015. aasta algusest asub Kärla raamatukoguga ühes hoones muusikakool. Raamatukogutöötajad usuvad, et tõenäoliselt oli Kärla raamatukogu maakonnas ainuke raamatukogu, kellele muusika-aasta puhul said pärastlõunast alates igapäevaseks kaaslaseks pillimäng ja muusika.

Ruhnu raamatukogu on hakanud lapsed rohkem külastama. 11 õpilasega Ruhnu kooli emakeeleõpetaja on suunanud lapsi raamatukokku ja raamatute juurde. Igale lapsele koostati terveks aastaks isiklik raamatute soovitatav lugemisnimistu. Loetud raamatute esitlused toimusid koolis ning see on aidanud õpilastes lugemisharjumist süvendada.

Häid koostöösuhteid kohalike koolidega toovad esile veel Tornimäe, Liiva, Orissaare, Salme, Pihla, Kaali ja Leisi raamatukogu. Kaks viimast asuvad ühes hoones kooliga.

Orissaare raamatukogu kasvatas eelmisel kooliaastal algklassidega lugemispuule lehti. Klassides olid tabelid, kus peeti arvestust õpilaste loetud raamatute kohta ning raamatukogus puu, kus igal klassil oma oks. Kevadel kuulutati välja iga klassi kuldlugeja, kes sai ka väikese kingituse ja kuldlugeja tunnistuse. Tundus, et selline väike võistlusmoment innustas iseäranis poisse lugema.

Eikla raamatukoguga ühes hoones oleva seltsimaja lasteringi lapsed külastasid usinasti ka raamatukogu. Huvi pakkus kindlasti noor raamatukoguhoidja, kellega koos oli võimalik ühteist põnevat ette võtta - meisterdada, lauamänge mängida, niisama juttu ajada ning raamatuid sirvida ja ka ettelugemist kuulata.

Raamatukoguhoidjad leiavad, et päris kindlasti aitab laste lugemishuvi tõstmisele kaasa hea ja kõigipoolset vajalikuks peetav raamatukogu koostöö kooli ja lasteaiaga ning lapsevanematega. Rõhutati ka, et rohkem tähelepanu tuleb pöörata noortele.

2015. aasta Saare Maakonna Keskraamatukogu lasteosakonnas

Alustasime lugemiskoera projektiga. Teavitasime koole, lasteaedu ning jagasime infot nii ajakirjanduses kui raadios. Esimene poolaasta läks visalt ja arusaamisega sellest üritusest võttis aega. Alates septembrist aga on lugemiskoera üritused kõik ette broneeritud.

Aasta 2015 tõi kaasa mitmeid huvitavaid kohtumisi ja sündmusi. Selle aasta eesmärgiks oli tuua laste ette noori autoreid – noortelt noortele – lootuses, et ehk noored on paremaks innustajaks raamatuteni jõudmisel.

Kirjutajatega kohtumisi alustasime sõbrapäeva tähistamisega oma kodusaare kirjutaja Liina Ellikuga, kes tutvustas oma kolme raamatukest.

Üleilmset lasteraamatu päeva tähistasime koos kirjutaja ja kuulimängude looja Anti Saarega. Noortele kirjutaja Heli Künnapas külastas meid samuti aprillis. Tema kaks noorteraamatut on üsnagi populaarsed.

Maikus tähistame Kuressaare linna sünnipäeva, mille üheks traditsiooniliseks ettevõtmiseks on saanud linnapea jutuhommik lastele, mis toimus seegi kord. Linna sünnipäeva ja muusika-aastat tähistav külaline oli Indrek Koff, kes tegi lastele kohapeal valmis paar pilli käepärasest materjalist ja mängis neid ka ette.

Suveks pakkusime välja suvelugemise nimekirja.

Aasta jooksul käisid lastele esinemas veel Kristiina Ehin, Margus Karu ja Urve Tinnuri.

2015. aasta oli ka näituste poolelt huvitav. Toredaimaks neist oli Agnieszka Zelewska „Sõidavad, sõidavad mõmmikud“, kus lapsed said hinnata väljapanekul osalenud terapeutilisi mänguasju. Huvitav oli ka Valgevene kunstniku Pavel Tatarnikovi näitus, mis viis vaataja koletiste ja imeliste elukate maailma.

Sügishooaeg tõi endaga muusikateemaliste raamatute ettelugemisvõistluse, kus osalesid lapsed üle kogu Saare maakonna. Parim esineja sõitis võistlema Tallinna.

Laste lugemissaali jõulutuba kujundati muusika-aasta kohaselt laste lemmikute Frozeni ja Olafi tegelaskujude, nootidega kaunistatud jõulupuude ja erinevate muusikariistadega. Toimusid muusika- ja jutuhommikud ning gongihelide teraapia.

2015. a tõi muudatuse laste lugemissaali kasutamisse. Kui varem käidi seal põhiliselt arvutimänge mängimas, siis nüüd kasvas lauamänge mängivate laste hulk ja ka lihtsalt raamatuid ning ajakirju lugevate laste arv. Paljud noored vanemad tulid koos lastega lugemissaali mängima ja lihtsalt aega veetma.

2016. a on kavas lasteosakonna kojulaenutusse teha lastele ajaveetmisnurgake, kus on kott- toolid, mängutelk ja valik mängu ning raamatuid jne, et väikestel lastel oleks sel ajal tegevust, kui vanemad omale lugemisvara valivad

Uuel aastal otsime võimalusi tegeleda rohkem ka erivajadustega lastega. Arutame läbi meie võimalused ja õpetajate ootused.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused

Laste- ja noorteüritusi toimus aasta jooksul maakonnas kokku 201 (sh 51 keskkogus). Üritustest osavõtjaid oli 4242 (sh 1288 keskkogu ettevõtmistel osalejad).

Keskkogu laste- ja noorteüritustest 15 said teoks koostöös Ameerika Suursaatkonnaga.

Tabel 12 laste- ja noorteüritustega on ära toodud lisas 3.

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Koduteenindust pakkus 11 külaraamatukogu. Soovitud raamatuid viisid eakatele ja puutega inimestele koju kätte raamatukogutöötajad ise või koduhooldusega tegelevad valla sotsiaaltöötajad.

Tabel 13

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	179	1	27

Tabel 14

	Ürituste arv	Osavõtjate arv
Teenused teistele asutustele	2	13

Eikla raamatukogu juhataja tegi virtuaalhoolduse ELVI raames hooldekodule 2 videokõnega kirjandustutvustust. Liiva raamatukogu juhataja valis ja soovitas vajadusel Muhu valla hooldekodu tegevusjuhendajale materjale hooldekodu üritusteks ning muudeks sealseks ettevõtmisteks.

Kärla raamatukogu lugejateks on mõned hoolekandeesutuse Sõmera Kodu (vaimupuudega ja psüühiliste häiretega inimesed) elanikest. Psüühilise erivajadusega isikud, kui neile on

määratud eestkostja, saavad laenutada ainult eestkostja nõusolekul. Nende lugejatega on probleeme, sest haigushoogude ajal on nad raamatuid rikkunud.

4.6 Raamatukogu kultuurikeskusena

Tabel 15

Raamatukogu nimi	Näitused/virtuaalnäitused, väljapanekud	Üritused	Üritustel osalenute arv
Abruka	11	10	730
Aste	14	10	148
Eikla	2	6	62
Hellamaa	5	5	112
Kaali	13	0	0
Kaarma	15	6	114
Kihelkonna	27	19	391
Kõrkvere	28	8	139
Kärla	19	17	273
Laimjala	14	6	725
Leisi	22	18	519
Liiva	20	9	154
Lümända	9	3	91
Metsküla	21	23	178
Mustjala	9	5	102
Orissaare	67	56	1108
Pihtla	15	4	123
Pärsama	10	0	0
Randvere	3	4	92
Ruhnu	6	0	0
Sakla	11	52	3100
Salme	16	16	392
Sandla	20	5	185
Tagavere	14	0	0
Taritu	17	8	172
Torgu	6	0	0
Tornimäe	17	21	203
Valjala	2	14	195
Võhma	4	4	28
Saare Maakonna Keskraamatukogu	51	76	2239
Kokku	488	405	11575

Raamatukogude osatähtsus kohapealses kultuurielus on jätkuvalt oluline. 2015. aastal toimus maakonna raamatukogudes palju huvitavaid näitusi ja väljapanekuid, kohtumisi kirjanike ja teiste elualade esindajatega, käisid koos seltsid, klubid ja ringid, võistlusi pidasid mälumängurid. Raamatukoguhoidjad osalesid erinevate kohalike ürituste ettevalmistamisel (jaanipäev, Eesti Vabariigi aastapäev, talgud, laadad, külade kokkutulekud, kohalike taidlusringide juubelid jne) olles tihti eestvedajateks.

Näitused ja väljapanekud olid enamasti pühendatud kirjanike, kunstnike ja teiste väljapaistvate inimeste juubelitele ning rahvakalendri tähtpäevadele ja muudele olulistele teemadele.

Eikla raamatukogu juhataja pani Facebooki virtuaalnäitusena üles laste joonistatud jõuluteemalised skaneeritud pildid.

Hulga ettevõtmistega tähistati muusika-aastat. Liiva raamatukogus kõneles muusikalistest hetkedest sõnas ja helis muusikaõpetaja Leena Peegli. Lümända raamatukogu juhataja tutvustas senioride seltsingule raamatuid tuntud eesti lauljatest ning vaadati ka videosid tutvustatud inimeste esinemistest. Eakate päeval esines pillimängu ja lauluga Leisi raamatukogus akordionimängija Vello Medri ning Metsküla raamatukogus muusik ja rahvapillimängija Irja Aardam. Tornimäe raamatukogus tutvustas kohaliku kiriku koorijuht vaimulikku muusikat. Orissaare raamatukogus rääkis eesti rahvapillidest rahvapilliõpetaja Õie Pärtel ning Hellamaa raamatukogus andis ülevaate eesti muusikaelust Ivo Linna. Muusikale olid pühendatud ka Taritu raamatukogu üritus „Muusika meie hinges ja meie ümber“ ning „Päev muusikaga“ Kaarma raamatukogus.

Aasta jooksul oli raamatukogudes võimalik kohtuda paljude huvitavate inimestega. Aste raamatukogus oli külas Kätlin Hommik-Mrabte. Kõrkvere raamatukogus jagas Aafrika-reisi muljeid Hannes Hanso. Leisi raamatukogus tutvustas ennast ja oma luulet Ülle Roomere.

Salme raamatukogu külalisteks olid Raivo Aeg ning Väino Uiho. Idamaade meditsiinist rääkis Õie Kõösel ning vabaõhuüritusel metsas ja mere ääres tutvustas Silvi Filippov erinevaid taimi ja maarohuteesid.

Orissaare raamatukogus esines vallavanem Vello Runthal ja reisimuljeid erinevatest maadest jagas Tartu ülikooli teadur Liis Siinor.

Saare Maakonna Keskraamatukogu Ameerika teabenurga 10. juubeli raames esines Justin Petrone teemal „Ameeriklasena Eestis“ ning USA Konsul Lisa Cross pidas loengu „Viisasaamine USAsse - võimalused ja keerukused“. Keskkogu üritustel esinesid veel Andres Ots ja Mihkel Raud. Kolm loengut pidas Irje Karjus ehk Metsamoor. Jaapani päeval sai kuulata kultuuriatašee Takashi Ato ettekannet Jaapanist ja Kuressaarest pärit neiu Jaapanis õppimise kogemusest.

Oli mitmeid meeldejäävaid raamatuesitlusi ja kirjanikega kohtumisi. Kihelkonna raamatukogus esitlesid oma raamatut „Midagi igavest pole olemas“ Asta Salumaa ja „Siin, seal ja Siberis“ Udo Knaps. Keskkogus, Orissaare ja Salme raamatukogus rääkis enda loomingust ja tutvustas oma uut raamatut "Minu ilus elu maal" Heli Künnapas. Adena Sepp esitles raamatut "Petlikud puhtad lehed" Salme raamatukogus ning Orissaare raamatukogus Marika Blossfeldt oma teist raamatut "Looduslik toit. Ehe ja tervendav" ja esines ka loenguga tervislikust toitumisest. Keskkogus, Orissaare ja Valjala raamatukogus olid Liina ja Vahur Kersna autogrammitunnid. Oma raamatust "Litsid" ja selle saamisloost rääkis keskkogus Mart Sander.

XII kirjandustuuri Sõnaränd raames esinesid keskkogus ja Orissaare raamatukogus Veronika Kivisilla, Urmas Vadi ja Mehis Heinsaar. Liiva raamatukogu lugejad kohtusid Ülo Tuulikuga ning keskkogus sai kuulata Indrek Kofi, Kristiina Ehini, Liina Elliku, Margus Karu ja Urve Tinnuri esinemist.

Tähistati kirjanike sünniaastapäevi. Möödus 90 aastat kirjaniku ja laululooja Albert Uustulndi sünnist. Keskkogu korraldas viktoriini A. Uustulndi elu ja loomingu kohta. Orissaare raamatukogus toimus arutelu tema raamatu „Meri, mehed ja jumalad“ üle.

Lümända ja Taritu raamatukogu juhatajad aitasid korraldada Lümända põhikoolis toimunud August Mälgu mälestusõhtut, kus ise ka ettekannetega esinesid.

Laimjala raamatukogu juhataja osales Debora Vaarandi ja Henno Käo elust ning loomingust valminud näituse koostamisel ja heategevusliku kontserdi „Laimjala valss“ ettevalmistamisel. Orissaare raamatukogus meenutati Eduard Vildet. Loeti üle tema „Raudsed käed“ ning vahetati muljeid loetu üle. Madisepäeva tähistamisel anti Orissaare raamatukogus ülevaade mitme Madise (Hint, Jürgen, Kõiv, Salum) teostest, tiinapäeval keskenduti Tiinadele (Rekand, Ilves, Tamman, Tuvikene) ning lisaks tutvustati Arvo Valtoni luulekogu "Tiinale". Seoses valentinipäevaga räägiti Valentinidest (Kuik, Katajev, Rasputin) ja tutvustati Valentina Siia raamatut abikaasast Arvist ("Veel kord") ja Valentine Nõlvaku mälestusi ("Ellujääja") ning raamatukoguüritusel „Käbi ei kuku kannust kaugele“ III räägiti Runnelitest-Ligidest-Mooradest. Ettelugemispäeval luges Orissaare raamatukogus igal täistunnil keegi töötajatest ette katkendi või lühijutu omal vabal valikul hetkel raamatukogus viibinud küllastajatele.

Eikla raamatukogu ettepanekul ning koostöös raamatukoguga ühes hoones asuva seltsimajaga alustati seltsimajas kinoseansside korraldamisega. Esimeseks filmiks oli „Must alpinist“. Raamatukogu juhatajal on edaspidi plaanis filmidega ja seal käsitletavate teemadega seonduvat kirjandust seansside ajaks välja panna.

Saaremaal filmiti 2015. a seriaali „Varjudemaa“. Kuna osa võtteid tehti Kärla endises vallamajas, kus asub ka raamatukogu, osutasid raamatukogutöötajad vajadusel filmitegijatele omapoolset abi. Üks episood filmiti septembris ka raamatukogus.

Salme raamatukogu korraldusel oli võimalik vaadata dokumentaalfilmi "Muhu : Ätsed ja roosid"

Kihelkonna raamatukogu juhataja Maret Kaju juhendab näiteringi. Ta lavastas Aino Kivi näidendi „Salme saladus“ esimese osa, millega esineti Kuressaare Päevakeskuses, Salme rahvamajas ja kaks korda Kihelkonnal.

Jätkati ka liikumisaasta traditsioone. Kõrkvere raamatukogu korraldas südamenädala raames matka Sitme randa. Laimjala raamatukogu tegi kaastööd valla liikumisprojektile „Vallarahvas liikuma“ ning Sandla raamatukogu aitas kaasa ürituste „Matk loodusesse“ ja „Südamest liikudes“ läbiviimisele. Abruka raamatukogu oli osaline Abruka I tantsupeo korraldamisel.

Ka 2015. aastal andis keskkogu oma panuse Kuressaare merepäevade korraldamisse. Viiendat korda merepäevade kavas olnud mälumängu küsimused koostas pearaamatukoguhoidja Maire Rauk ning koos kolleegidega viis mälumängu ka läbi.

Lasteosakonna juhataja Liilia Kõiv tutvustas merepäevadel kahel korral juustu- ja veiniraamatuid ning korraldas Silver Sepa ja Kristiina Ehini esinemise.

Märtsis 2015 leidsime toreda üllatusena rahvusvaheliselt internetileheküljelt pealkirjaga "1001 Libraries to see before you die" Andreas Hahni kirjutise Ruhnu raamatukogu kohta. Sel ajal oli sellel leheküljel Eestist ainsana ära toodud Ruhnu raamatukogu.

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Tabel 16

Raamatukogu	Rühmakoolit. arv		Osalejate arv		Individaalkoolit. arv		Osalejate arv	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Abruka	0	0	0	0	5	21	5	21
Aste	2	1	28	14	3	4	3	5
Eikla	0	0	0	0	2	4	2	4
Hellamaa	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaali	4	2	24	8	6	12	6	12
Kaarma	0	0	0	0	4	5	4	5
Kihelkonna	0	0	0	0	4	11	4	11
Kõrkvere	0	0	0	0	6	9	6	9
Kärla	22	13	357	158	11	20	16	29
Laimjala	3	4	30	32	64	76	64	76
Leisi	7	6	130	120	0	0	0	0
Liiva	1	1	10	8	12	13	12	13
Lümanda	0	3	0	29	0	0	0	0
Metsküla	0	0	0	0	6	7	10	12
Mustjala	0	0	0	0	1	6	1	6
Orissaare	10	17	66	136	24	19	26	19
Pihtla	6	7	114	128	5	4	5	4
Pärsama	0	0	0	0	0	2	0	2
Randvere	0	0	0	0	0	2	0	2
Ruhnu	0	0	0	0	6	7	6	7
Sakla	0	0	0	0	10	4	10	4
Salme	1	1	10	11	5	5	6	5
Sandla	0	0	0	0	4	3	2	3
Tagavere	0	0	0	0	0	0	0	0
Taritu	0	0	0	0	5	6	5	6
Torgu	0	0	0	0	5	4	5	4
Tornimäe	3	2	32	18	4	5	8	8
Valjala	2	2	20	21	2	0	2	0
Võhma	0	0	0	0	0	0	0	0
Keskkogu	8	14	136	202	10	383	10	383
Kokku	69	73	957	885	204	632	218	650

Peamine rühmakoolituste sihtrühm on õpilased ja lasteaia vanema astme lapsed, kellele tavaliselt tutvustatakse raamatuhoiu põhitõdesid, raamatute paigutust riulil, elektronkataloogi, raamatukogu kasutamise korda jne.

Individaalkoolituste vastu tunnevad huvi täiskasvanud ning enamasti just pisut eakamad lugejad. Aina enam lähevad igapäevased toimingud e-keskkonda. Seetõttu vajati tihti õpetust

järgmistel teemadel: perioodika tellimine ja maksmine internetis, tuludeklaratsioonide täitmine, Euroopa ravikindlustuskaardi tellimine, e-posti aadresside tegemine, elektrilepingud, e-hääletuskeskkond, ID-kaardi sertifikaadi uuendamine jne. Individuaalkoolitustel õpetati ka CV koostamist, Power Pointi esitluse koostamist jm.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus

Raamatukoguteenuste ja -ürituste tutvustamise ning muu info jagamise kanalid on jäänud samaks. Külaraamatukogud kasutasid selleks enamasti valdade infolehti, valdade kodulehti, kohalikke teadetetahvleid, vahel ka Saare maakonna mõlemat päevalehte (Meie Maa ja Saarte Häääl) ning kohalikke raadiot Raadio Kadi. Maaraamatukoguhoidjad leiavad, et parim teavitusviis on siiski suusõnaline teave raamatukogus toimuvast.

Oma kodulehel jagavad kõikvõimalikku infot Abruca (www.abrukainfo.eu) ja Orissaare raamatukogu (<http://orissaareraamatukogu.onepagefree.com/>). Abruca raamatukogu saadab lisaks veel raamatukogu teateid ja kutseid üritustele saareelanike listile.

Facebooki konto on Orissaare, Salme, Tagavere, Taritu ja Tornimäe raamatukogul. Pihla ja Valjala raamatukogu on kajastanud oma tegemisi ning jaganud infot valla Facebooki kontol, Sakla raamatukogu külaseltsi kontol, Metsküla raamatukogu MTÜ Metsküla Küla Seltsi kodulehel ja Facebooki kontol.

Keskkogu ettevõtmisi reklaamiti raamatukogu kodulehel (<http://www.skr.lib.ee>), blogis, Facebookis, samuti kohalikes päevalehtedes ja raadios ning Kuressaare kultuurilistis, emakeeleõpetajate ja huvijuhtide listis ja veebilehel <http://www.kultuurikava.ee>. Info on saadaval ka Vikipeedias ning Google+ lehel. Vikipeedias on artikkel ka Taritu Raamatukogu kohta (http://et.wikipedia.org/wiki/Taritu_raamatukogu).

4.9 Bibliograafia- ja infoteenindus

4.9.1 Andmebaaside loomine

Täiendati andmebaasi RIKS. Kuna DIGAR-is kõik artiklid kohe ei avane, bibliograferiti keskkogus ka 2015. a kahte kohalikke ajalehte Meie Maa ja Saarte Häääl, et RIKS-is kättesaadavaks teha ka värskelt ilmunud materjal. 11 ajakirjast bibliograferiti materjali Saare maakonna vaatamisväärsuste, kohalike inimeste jne kohta. RIKS-i on kantud kohalike ajalehtede materjali aastatest 1965-2015.

Maaraamatukogud bibliograferisid olulist koduloolist infot vallalehtedest. Koguti kohalikke kultuuriloolist materjali ja tehti see ka kogukonnale kättesaadavaks.

Kihelkonna raamatukogust võib leida aasta jooksul kogutud infot kohalike oluliste isikute Ado Knapsi ja Jaan Hõbeniku ning Kihelkonna vallast pärit laulja Ain Angeri kohta. Kärla raamatukogu koostas põhikooli emakeeleõpetajale mapi Kärla kultuuriloost (rahvajutud, rahvalaulud, murdesõnad, kultuuritegelased, Karl Loikeni luule, Kärla kihelkonna vanasõnad). Sakla raamatukogu osales koduloomaterjalide kirjalikus ja tehnilises salvestamises ning fotomaterjali kogumises külamuuseumis talletamiseks.

4.9.2 Infopäringud

Päringuid esitati 2015. a kogu maakonna raamatukogudes kokku 3413 (sh 1823 keskkogus). Valdavalt olid teemapäringud.

Mõned huvitavamad registreeritud päringud: inimeste sildistamine, linnu pesakasti lennuava läbimõõt, erinevate spordialade edetabelid, Kihelkonna kihelkonna tanu, kamina ehitus jne.

4.9.3 Trükised ja veebiväljaanded

Raamatukogude juhatajad teevad kaastööd vallalehtedele. Valjala raamatukogu juhataja Tiia Lätt ja Laimjala raamatukogu juhataja Aive Sepp on ise valla teabelehe toimetajad. Aive Sepp osales ka Henno Käo ja Debora Vaarandi elu ning tegevust kajastava näituse väljatöötamisel ning materjalide trükkiandmisel.

Sakla raamatukogu juhataja Agnessa Sepp andis panuse trükise „Kallemae kool 75“ väljaandmisse.

Keskkogu aitas (fotode ja raamatukogude kohta käiva infoga) kaasa traditsioonilise Saare Maavalitsuse poolt koostatava kultuurikalendri valmimisele.

5. 2016 aasta tegevused

2016. a on plaanis on jätkata tegevustega, mis võimaldavad pakkuda kasutajale võimalikult head teenust. See on saavutatav koostöös endiste ja uute koostööpartneritega ning uute projektide kaasabil.

Jätkub kohapealse raamatukoguhoidjate täiendkoolituse korraldamine. Erinevate ettevõtmistega tähistatakse merekultuuri aastat. Algavad ettevalmistused Eesti Vabariigi 100 ja Saare Maakonna Keskraamatukogu 110 (aastal 2017) tähistamiseks. Keskraamatukogul on kavas soetada uus kaasaegne maakondlik server.

Eesmärgiks on tõhustada tegevust laste lugemisharjumuste kujundamisel ning pöörata tähelepanu selles osas ka erivajadustega lastele.

Koostajad

Direktor
Anu Vahter

Pearaamatukoguhoidja
Maire Rauk